

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)

МАТЕРІАЛИ
V Міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ
СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

31 березня – 2 квітня 2021 року

Том 1

ХАРКІВ
2021

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

ISBN 978-617-7886-20-3

Редакційна колегія:

Золотухіна С. Т. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Штефан Л. А. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Твердохліб Т. С. – д-р пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лазарєва О. М. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Дейниченко Г. В. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

(протокол №2 від 10.03.2021 року)

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Мітра», 2021. Т.1. 313 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, студентів з питань розвитку педагогічної науки й освіти, психолого-педагогічних аспектів інклюзивної освіти, організації дистанційного навчання, реалізації інноваційних технологій, розвитку обдарованої особистості в сучасному освітньому середовищі, професійної підготовки фахівця а також сучасних проблем порівняльної педагогіки.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Видано за рахунок авторів.

ISBN 978-617-7886-20-3

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2021

Тарарак Н. Г. Організація методичної роботи в закладах дошкільної освіти: ретроспективний аналіз	56
Ткачова Н. О., Щєбликіна Т. А. Онтопедагогіка: суть і місце в системі наукових знань	60
Чжан Хао, Юр'єва К. А. Китайські педагоги про роль народної музики у вихованні дітей дошкільного віку	64
Чжан Ян, Цінь Шен Розвиток ідей музичного виховання в педагогічних концепціях Е. Жак- Далькроза і З. Кодая	67
Чжао Бейбей, Юр'єва К. А. Мультимедіа в художній освіті китайських школярів і проблема медіа освітньої компетентності вчителів (міжнародний досвід)	70
Куліченко А. К. Медичний факультет університету Меріленда: передумови створення та витоки інноваційної діяльності у 19 столітті	73
До Цзінсюй, Го Цзяфей Формування підприємницьких здібностей студентів в університетах КНР	77
Чжан Ювень. До питання формування полікультурної компетентності у студентів китайських університетів	80
Секція II	
Дистанційна освіта: психолого-педагогічний базис, моделі, технології, ресурси	84
Акімова О. М. Тенденції розвитку професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до супроводу дистанційного навчання учнів з особливими освітніми потребами	84
Андрійчук (Радиш) Н. Б., Гвозд'їй С. П. Використання дистанційних ресурсів при вивченні біології людини у загальноосвітній школі	87
Білик В. М., Довгопола М. О., Мазур Д. С. Дистанційне навчання. Проблеми та переваги	91
Довженко Т. О., Небитова І. А. Дистанційне навчання як інноваційна форма професійної підготовки сучасного вчителя початкових класів	94
Дорош Т. Л., Дорошенко В. В. Формування творчої самостійності майбутніх учителів музики в дистанційному процесі	97
Доценко С. О., Чепелєв О. О. Організація самостійної роботи здобувачів освіти в умовах дистанційного навчання	101

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ

Білик В. М.

кандидат педагогічних наук, доцент

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди
м. Харків, Україна

Довгопола М. О.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди
м. Харків, Україна

Мазур Д. С.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди
м. Харків, Україна

Публікацію присвячено актуальній, в контексті розвитку інформаційних технологій, проблемі модернізації системи освіти. З'ясовано, що суть модернізації відбилася в концепції дистанційної освіти, яка, стає найважливішим фактором її розвитку. У роботі представлено аналіз організації дистанційного навчання у ХНПУ імені Г. С. Сковороди і висвітлені результати даного дослідження, наведені пропозиції з його удосконалення.

Ключові слова: дистанційне навчання, проблеми дистанційного навчання, види дистанційного навчання, дослідження.

The development of information technologies has made the modernization of the education system an urgent problem. The essence of modernization is reflected in the concept of remote education, which becomes the most important factor in its development. We have analyzed the organization of distance learning at KhNPU. GS Skovoroda and developed guidelines for its improvement .

Key words: distance education, problem, types of distance learning, research analysis.

У величезному темпі розвитку науки характерному для ХХІ ст. є використання цифрових технологій, які пронизали всі ланки життя сучасної людини. Це підтверджують саме дані із європейської цифрової стратегії [1] згідно якій одним із напрямів розвитку людства є використання технологій, які функціонують для людей, та змінюють їх буденність, саме на це й спрямована дистанційна освіта. Сьогодні це питання є дійсно актуальним, у зв'язку з пандемією, яка виникла не так давно. Як показала практика, ми були недостатньо підготовлені, щоб ефективно продовжувати навчання. Сучасний стан дистанційної освіти має бути покращеним. Здобувачі вищої освіти зобов'язані володіти знаннями, які отримують у вищі. Особливо студенти, які є майбутніми педагогами, тому що від кваліфікації цієї ланки суспільства залежить майбутнє інших людей.

Сучасні тенденції розвитку дистанційного навчання студентів у ЗВО досліджували О. О. Блажко, вивчаючи дистанційну освіту, як засіб стимулювання самоосвіти. Г. В. Даценко, В. І. Дубенський досліджували проблему впровадження

дистанційного навчання у ЗВО. М. І. Сльота – вивчала дистанційну освіту, як інноваційну технологію і традиційні технології навчання у ЗВО Л. Б. Ліщинська досліджувала On-line тестування знань здобувачів, як інструмент підвищення якості дистанційної освіти. Незважаючи на дослідженість проблеми науковцями, вважаємо, що недостатньо уваги було приділено впровадженню дистанційного навчання, в освіту ЗВО, що обумовило вибір теми дослідження.

Аналізуючи поняття «дистанційне навчання» можемо зазначити, що у тлумачному словнику дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

Дистанційне навчання – сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) від тих, хто навчає (викладачів, визначних постатей у певних галузях науки, політиків), до тих, хто навчається (студентів чи слухачів). Застосовується під час підготовки як у середніх загальноосвітніх школах і ЗВО, так і в бізнес-школах. Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи, надання студентам можливості самостійного освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультативний супровід у процесі дослідницької діяльності. Дає змогу навчатися на відстані, за допомогою диспутів експертів із кількох країн, за відсутності викладача. Основну роль у здійсненні дистанційного навчання відіграють сучасні інформаційні технології [2].

Отже, дистанційна освіта – це симбіоз здобувачів освіти з викладачами, завдяки використанням інтернет ресурсів, тобто студенти та учні отримують знання не взаємодіючи з учителями напřаму.

З метою вивчення стану організації дистанційного навчання у ХНПУ імені Г. С. Сковороди нами було проведено аналіз використання різних цифрових технологій викладачами нашого університету, які викладають на II курсі природничого факультету. Одна категорія програм спрямовані на оцінювання знань учнів через створення тестових завдань (Classtime, Childdevelop, Nearpod, Kahoot, Diagnostic Questions, Flubaroo, Istation, Desmos Classroom Activities, програма Learning Apps містить готові 292 завдання з природничих наук). Друга група програм використовувались з метою встановлення активного спілкування: Zoom, Meet, Skype, Moodle, Google клас та дошка Падлет.

У подальшому досліді прийняло участь 71 людина, серед опитаних було 76% студентів, 18% школярів, решта – викладачі та батьки.

З метою з'ясування уподобань студентів було розроблено ряд запитань, складено Google анкету, яку було розповсюджено, через соціальні мережі.

Результати опитування студентів, показали, що більшість погано засвоює матеріал під час дистанційного навчання і як наслідок, подалі такі спеціалісти не зможуть застосувати на практиці отриманні знання. Серед причин такого результату студенти вказують на низьку вмотивованість, незацікавленість у навчанні через одноманітність методів та способів викладання педагогів. Серед

шляхів подолання такого становища студенти бачать у розширенні інформаційних знань педагогічних кадрів.

Однією із головних платформ навчання у ХНПУ імені Г. С. Сковороди є Система Moodle. При практичній роботі з нею студенти також зазначили її не досконалість. Також студенти и про не зацікавленя в парах, які проходять в Zoom та Meet. Під час таких занять вони займаються своїми справами, вимикаючи звук та камеру. Аналізуючи продуктивність навчання пі час он-лайн навчання, можемо стверджувати про її зниження, та попри все 50% студентів надає перевагу саме дистанційній формі навчання.

Серед опитаних студентів 98% погодилаь, що освіта є важливою складовою частиною їх життя, саме тому вони прагнуть отримувати якісні знання, не залежно від форми навчання.

Виходячи з вище сказаного, вважаємо, що для успішної організації он-лайн навчання слід враховувати біоритми людини, та в залежності від цього вибудовувати режим навчання. Як зазначає Л. П. Коваленко зазначила, що найбільш продуктивний час для навчання: 9.00-13.00 і 16.00-18.00 години – це період, коли як студенти, так і викладачі найкраще будуть засвоювати інформацію. Важливим фактором успішної організації дистанційного навчання вважаємо є постійний моніторинг знань, проведення опитувань прямо на відео площадці і при обов'язково увімкненій камері. Враховувати, що під час дистанційного навчання велике напруження припадає саме на очі, саме тому як змога більше організовувати діалогічне спілкування та зменшувати кількість завдань пов'язаних зі створенням презентаційного матеріалу. Отже, на основі здійсненого аналізу можемо запропонувати наступні рекомендації :

- 1) Враховувати в навчанні біоритми при організації дистанційного навчання.
- 2) Використання відео площадки, під час моніторингу якості знань.
- 3) Проводити заняття при увімкненій камері.
- 4) Враховувати навантаження на очі при наданні домашнього завдання, урізноманітнити форми завдань і надавати перевагу теоретичним і дискусійним формам.
- 5) Окреслення дедлайну для виконання певного завдання

Отже, під поняттям дистанційна освіта, ми розуміємо, взаємодію студентів з викладачами, через сучасні технології зв'язку. Проведено анкетування викладачів та студентів ХНПУ імені Г. С. Сковороди з метою встановлення стану запровадження дистанційної освіти в навчальний процес. З'ясовано, що більшість викладачів застосовують різноманітні цифрові інструменти у навчальному процесі в режимі дистанційної освіти. Спираючись на аналіз результатів анкетувань рекомендуємо: враховувати біоритми, більше уваги приділяти моніторингу з боку викладачів, урізноманітнити форми домашніх завдань, чітко окреслювати час виконання домашніх завдань.

Список використаних джерел

1. Digital Agenda for Europe. URL : <https://ec.europa.eu/digitalsinglemarket/en/content/european-digital-strategy> (дата звернення: 27.10.2020).

2. Положення про дистанційне навчання: наказ МОН № 40 від 21.01.2004 р. URL: <https://eduforme.org/mod/glossary/view.php?id=2753>(дата звернення: 27.10.2020).

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Довженко Т. О.

доктор педагогічних наук, професор
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Небитова І. А.

доктор філософії, викладач
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У статті розглянуто проблему дистанційного навчання як інноваційної форми професійної підготовки сучасного вчителя початкових класів. Визначено сутність поняття «дистанційна освіта» та окреслено його переваги. Охарактеризовано основні аспекти професійної підготовки сучасного вчителя початкових класів в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, підготовка майбутніх учителів, початкові класи, онлайн-освіта, групові форми роботи.

The problem of distance learning as an innovative form of training a modern primary school teacher has been considered in the article. The essence of the concept «distance education» has been defined and its advantages outlined. The main aspects of occupational training of a modern primary school teacher in the conditions of distance learning have been described.

Key words: distance learning, training of future teachers, primary classes, online education, team-work.

Зараз людство входить у новий етап розвитку, коли інформаційні технології стають однією з найважливіших складових життєдіяльності людини та соціуму. З огляду на це багато дослідників дотримуються думки, що цілі, зміст і технології в існуючій освітній практиці мають забезпечувати якісну підготовку майбутнього фахівця до інформаційного майбуття, що стрімко наближається.

Зауважимо, що на сучасному етапі розвитку освіти в Україні активізується проблема пошуку нових, інтенсивних форм організації освітнього процесу, що спричинила інтеграцію інформаційних технологій в освіту і сформувала окремий вид навчання – дистанційний. У зв'язку з цим проблема дистанційного навчання як інноваційна форма професійної підготовки сучасного вчителя початкових класів набуває дедалі більшої актуальності.

Питанням розвитку дистанційної освіти присвячені наукові праці таких вітчизняних і зарубіжних дослідників, як: А. Геммелл [3], Т. Голушко [4], І. Делен